

Nr 46.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående vissa skattemässiga åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner I: 144 av herr *Elon Andersson* m. fl. och II: 234 av herr *Ohlin* m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande skattefrihet eller skattelättnad för inkomst, som sparas av personer med viss maximiinkomst, ävensom rörande andra lämpliga åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande, i första hand sådant s. k. kontant sparande, som placeras i sparinrättningar, vissa obligationer eller annan penningform».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 144.

Enligt förordning den 23 november 1945 (nr 720) skola svenska statens sparobligationer vid uppskattning av förmögenhet enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagas till inköpspriset. Ifrågasvarande med avseende å förmögenhetsbeskattningen lämnade medgivande har tillkommit av praktiska skäl, nämligen för underlättande av deklara-tions-skyldighetens fullgörande. Tidigare har jämväl avkastningen å sparobligationer varit skattefri. Härom stadgades i förordningen den 18 oktober 1940 (nr 877) att belopp, som vid inlösen av svenska statens sparobligationer erhållits utöver inköpspriset, icke skulle utgöra skattepliktig inkomst. Ifrågasvarande skattelättnad vid inkomstbeskattningen borttogs emellertid år 1945 på därom av Kungl. Maj:t framställt yrkande till samma års riksdag. Till motivering härför anfördes av vederbörande departementschef (prop. nr 345, s. 8) bland annat följande:

»Vid införandet av den låneform, som sparobligationerna representera, framhölls att låneformen var avsedd för småspararna. För att undvika att denna kategori av skattskyldiga komme att åläggas en deklara-tions-skyldighet, som icke kunde väntas bliva allmänt känd eller till sin innebörd rätt förstådd, befanns det befogat att medgiva skattefrihet för den mot avkastningen å obligationerna svarande värdestegringen under innehavet. De inkomster, som därigenom skulle befrias från beskattning, ansågos bliva av förhållandevis ringa omfattning.

Som av det förut sagda framgår synas emellertid sparobligationerna ha blivit ett placeringsobjekt jämväl för större inkomsttagare, för vilka skattefriheten på grund av den progressiva beskattningen innebär en särskilt stor förmån. Höjningen av maximibeloppet för viss persons innehav av obligationer samt den år 1942 genomförda skattehöjningen ha vidare medfört, att skattefriheten numera fått större betydelse ur statsfinansiell synpunkt än tidigare.

Med hänsyn till det nu anförda synes det knappast motiverat att vid en förlängning av sparobligationernas löptid bibehålla den hittills gällande skattefriheten för inkomst av dylika obligationer. Detta medför i sin tur att skattefrihet ej heller bör medgivas för nya obligationer, som därefter utfärdas.»

I de förevarande motionerna har framhållits i huvudsak följande. Det rådde allmän enighet om önskvärdheten att det enskilda sparandet borde uppmuntras. Detta gällde såväl med hänsyn till behovet av kapitalbildning för ökning av produktivitet och inkomster som även med tanke på den enskildes behov av reservkapital. I nuvarande ekonomiska läge tillkomme som ytterligare en väsentlig anledning till ökat sparande, att det skulle minska inflationsrisken. En naturlig konsekvens av en dylik inställning vore det, om samhället i skattehänseende behandlade inkomster som sparades gynnsammare än inkomster som konsumerades. I verkligheten förhölle det sig emellertid f. n. tvärtom. Till viss del vore nog en dylik »merbeskattning» av sparandet en ofrånkomlig konsekvens av den viktiga principen, att skatten skulle avvägas med hänsyn till bärkraft. Skulle vårt skattesystem förändras i överensstämmelse med de förslag, som framstälts av 1945 års statsskatteberedning, inträdde såtillvida en lättnad för spararna som förmögenheter under 20 000 kronor fritoges från årlig förmögenhetsskatt men för sparande därutöver ägde en väsentlig skärpning av beskattningen rum. Man hade beräknat att en person med 4 000 kronor i taxerad inkomst och 20 000 kronor i förmögenhet enligt majoritetsförslaget skulle betala 44—45 % av räntan på kapitalökningen därutöver, ifall pengarna förräntades i sparbänk med 2 1/2 %. Nettoavkastningen bleve alltså mindre än 1,4 %. Denna låga avkastning kunde knappast anses utgöra någon verklig uppmuntran till sparande utöver de 20 000 kronorna. Frågan om skattemässiga åtgärder till uppmuntran av »det mindre sparandet» borde göras till föremål för en särskild undersökning. Alldeles speciellt gällde detta sådant sparande som skedde i kontant form och ledde till bankinsättning, obligationsköp o. d. Sparare av denna kategori vore i ett avseende relativt ogynnsamt ställda. Realvärdet av deras kapital reducerades vid stegring av prisnivån. Innehavarna av dylika sparmedel, vilka till stor del vore att finna bland folkgrupper med ganska små inkomster, hade därigenom sedan år 1939 berövats ett värde, som uppginge till flera miljarder kronor. Som en väg att uppmuntra kapitalbildning av detta slag hade man ifrågasatt att från taxerad inkomst skulle få avdragas ett visst belopp, under förutsättning att detta belopp utgjorde nysparande och blivit insatt å för viss tid spärrad räkning

i bank, sparbank eller annan sparinrättning eller placerats i obligationer, som förfölle till betalning först efter visst antal år. Denna metod hade uppenbarligen vissa beröringspunkter med den som sedan länge tillämpades för att uppmuntra livförsäkringsverksamheten. En annan väg vore att göra ränteavkastningen på vissa sparmedel skattefria. Detta tillvägagångssätt användes bl. a. i Finland. Från stats- och kommunalskatt vore där ägare av vissa belopp i bankdepositioner och statsobligationer befriade. Ränteinkomsten vore skattefri till ett belopp av cirka 250 kronor och förmögenhet av detta slag till ett belopp av cirka 7 500 kronor. Därefter beräknades halv skatt på ränteinkomst upp till 2 500 kronor och förmögenhet av ifrågasvarande slag upp till 50 000 kronor. Självfallet kunde vissa principiella invändningar riktas mot åtgärder av sådant slag. Lika uppenbart vore att mycket stora praktiska svårigheter skulle resa sig när en skattepolitik som uppmuntrade de mindre inkomsttagarnas sparande skulle organiseras. Så starka skäl talade emellertid för tanken att mindre hårt beskatta inkomst, som ej konsumerades, och att bereda gynnsammare villkor för det s. k. kontanta sparande som vore utsatt för värdeminskning genom inflation att trots svårigheterna en ingående utredning borde göras om möjligheterna att finna framkomliga vägar för dess förverkligande.

I förevarande motioner har hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan att frågan om skattemässiga åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande, i första hand s. k. kontant sparande, måtte göras föremål för en särskild undersökning. Såsom tänkbara utvägar att uppmuntra kapitalbildning av detta slag ifrågasätta motionärerna, att från taxerad inkomst skulle få avdragas visst belopp, som utgör nysparande och spärras för kortfristiga uttag, eller att ränteavkastningen på vissa sparmedel skulle göras skattefria.

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med motionärerna, att det otvivelaktigt framstår såsom ett mycket betydelsefullt samhällsintresse att på lämpligt sätt uppmuntra sparandet, ej minst bland de breda folklagren. Ur denna synpunkt bör måhända mindre vikt fästas vid själva formen för sparandet. Även den som med sparmedel exempelvis anskaffar arbetsredskap eller verkställer avbetalning å ådragen skuld kan därmed främja produktionen och välbefindandet i samma mån som om sparsamheten leder till banksättning eller obligationsköp. Vad angår möjligheterna att främja sparande bland de breda folklagren vill utskottet framhålla, att ett betydelsefullt steg i denna riktning får anses ha tagits, då Kungl. Maj:t genom proposition nr 212 till innevarande års riksdag föreslagit dels skattelättnader, som komma de breda folklagren till godo, dels ock höjning av den för mindre förmögenheter ifrågasatta skattefriheten vid årlig förmögenhetsbeskattning från 20 000 till 30 000 kronor. Vidare får utskottet erinra om att Kungl. Maj:t nyligen genom överläggningar med representanter för näringslivet och de större folkrörelserna sökt finna lämpliga utvägar för det allmännas ökade stöd åt sparandet. Då Kungl. Maj:t sålunda ägnar sparfrämjandet särskild uppmärksamhet och då utskottet

förutsätter att Kungl. Maj:t därvid även uppmärksammar de i motionerna berörda spörsmålen, finner utskottet tillräckliga skäl saknas att i en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet. Utskottet avstyrker fördenskull bifall till motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 144 av herr Elon Andersson m. fl. och II: 234 av herr Ohlin m. fl. angående vissa skattemässiga åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 juli 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge, Elon Andersson, Wahlmark, Velander, Sjödahl, Gustaf Elofsson, Ekman, Frans Ericson, Wehtje och Robert Berg; samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Hagberg i Malmö, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Henriksson, Falk, Jonsson i Skedsbygd Kristensson och Bladh.
